

Sygn. akt III AUa 1696/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Maria Małek - Bujak SSO del. Maria Pierzycka - Pająk
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2015 r. w Katowicach

sprawy z odwołania T. D. (T. D.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonego T. D.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 19 maja 2014 r. sygn. akt XI U 2691/13

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i ustala, że T. D. przysługuje prawo do obliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

/-/SSA Maria Małek-Bujak /-/SSA Jolanta Ansion /-/SSO del. Maria Pierzycka-Pająk

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 1696/14

UZASADNIENIE

Ubezpieczony T. D. odwołał się od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 3 września 2013r., którymi pozwany na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.

U. z 2013r. poz. 1440 z późn. zm. - dalej „ustawa emerytalna”) „odmówił przyznania mu emerytury” z uwagi na fakt, iż odwołujący pobiera emeryturę przyznaną mu od 1 marca 2010r.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, iż domagał się przeliczenia emerytury w związku z kontynuowaniem ubezpieczenia i opłacaniem składek, a nie ubiegał się o emeryturę wcześniejszą. Spełnia wszelkie przesłanki z art. 55 ustawy emerytalnej.

W odpowiedzi na odwołania organ wniósł o ich oddalenie, powołując się na treść art. 55 ustawy emerytalnej i fakt, że ubezpieczony pobiera emeryturę od 1 grudnia 1999r., a jego wniosek z dnia 3.09.2013r. nie jest pierwszym wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 19 maja 2014r. Sąd Okręgowy w Katowicach, sygn. XI U 2691/13, oddalił odwołania ubezpieczonego.

Sąd ustalił, że ubezpieczony, urodzony (...), od dnia 1 grudnia 1999r. posiada prawo do emerytury na podstawie art. 32 ustawy emerytalnej, a od 1 marca 2010r. nabył prawo do emerytury powszechnej na podstawie art. 27 w/w ustawy i do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto podstawę wymiaru dotychczas przysługującej emerytury przyznananej przy obniżonym wieku emerytalnym. Wysokość emerytury została ustalona w oparciu o art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Po nabyciu uprawnień emerytalnych ubezpieczony podjął zatrudnienie w ramach umowy zlecenia od dnia 1 grudnia 2004r.

Wobec ubezpieczonego (na jego wniosek) przeliczano wysokość świadczenia, poprzez doliczanie kolejnych przebytych okresów składkowych.

W dniu 25 lipca 2013r. ubezpieczony ponownie wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury i przeliczenie jej wysokości według nowych zasad - art. 26 i art. 55 ustawy emerytalnej. W wyniku rozpoznania obu wniosków organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż powyższy stan faktyczny był bezsporny i został ustalony na podstawie dokumentacji zawartej w załączonych aktach organu rentowego, której autentyczność i prawdziwość zawartych w nich informacji nie była podważana. Na jego podstawie Sąd nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji.

Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przewidują zgodnie w art. 55, że ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 - tj. w przypadku ubezpieczonego mężczyzny po osiągnięciu 65 roku życia i legitymowaniu się co najmniej 25-letnim stażem ubezpieczeniowym - który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

A zatem - zdaniem Sądu Okręgowego - ubezpieczony otrzymał na swój wniosek prawo do emerytury z powszechnego wieku na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, wystąpił o nią po dniu 31 grudnia 2008r., ale nie kontynuował ubezpieczenia emerytalnego i rentowego po osiągnięciu 65 roku życia, tj. po dniu 14 listopada 2003r., albowiem pobierał już wówczas emeryturę z art. 32 ustawy emerytalnej i nie pozostawał w zatrudnieniu. Ubezpieczony po osiągnięciu wieku 65 lat podjął zatrudnienie w ramach umowy zlecenia od 1 grudnia 2004r. Nie ma zatem podstaw do obliczenia świadczenia ubezpieczonego w oparciu o art. 26 w zw. z art. 55 w/w ustawy emerytalnej.

Reasumując, Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska odwołującego

i w konsekwencji oddalił jego odwołanie z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony, zaskarżając go w całości i domagając się jego zmiany, poprzez uwzględnienie odwołania.

Jego zdaniem, Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do przeliczenia przyznanej mu emerytury na podstawie tzw. nowych zasad określonych w art. 25-26 ustawy emerytalnej.

W chwili ustalania prawa do emerytury powszechnej w marcu 2010r. ubezpieczony kontynuował zatrudnienie, gdyż od 1 marca 2007r. podjął pracę w ramach umowy zlecenia, a świadczenie zostało przyznane od 1 marca 2010r.

Organ rentowy nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia nie były sporne, wobec czego, Sąd Apelacyjny ustalenia faktyczne Sądu I instancji przyjmuje za własne, co czyni zbędnym ich ponowne powoływanie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego,

od której wniesiono odwołanie - art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c. - (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010r., II UZ 49/09, LEX nr 583831, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 września 2010r., III UK 15/10, LEX nr 667499, z dnia 23 kwietnia 2010r., II UK 309/09, LEX nr 604210).

Decyzją z dnia 3 września 2013r. pozwany "odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury", ale jako podstawę swojej decyzji wskazał przepis art. 26 i art. 55 ustawy emerytalnej, który normuje możliwość przeliczenia wysokości tego świadczenia (decyzja (...)).

Drugą decyzją z tej samej daty i o tym samym numerze, jedynie zakwalifikowanej pod znak E1, uznano, że ubezpieczony nabył już wcześniej uprawnienia emerytalne z art. 27 ustawy emerytalnej (decyzja z dnia 8 kwietnia 2010r.), a zatem brak podstaw do ponownego przeliczania świadczenia. Tym samym, organ rentowy uznał, że nie zachodzą okoliczności z art. 114 ustawy emerytalnej.

W konsekwencji należało uznać, iż przedmiotem sporu jest wysokość emerytury ubezpieczonego (przyznanej na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej), a nie prawo do emerytury, którego istnienia pozwany de facto nie kwestionował, a zatem jego wniosek został rozpoznany w decyzji z dnia 3 września 2013r. ze znakiem (...).

Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu uchwały z 4 lipca 2013r., II UZP 4/13 oraz wyroku z dnia 18 września 2014r.,

I UK 27/14 (LEX nr 1537287), iż - „za nietrafną należy uznać konstatację (...), że osobom wskazanym w art. 55 ustawy i spełniającym przewidziane w tym przepisie warunki, może być przyznana emerytura obliczona w sposób określony w art. 26 ustawy. Nie można w takim wypadku mówić o złożeniu kolejnego wniosku emerytalnego o przyznanie „emerytury po emeryturze”. W art. 55 chodzi nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej

po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie.” Ustalenia prawne Sądu I instancji jednoznacznie wskazują, iż przedmiotem rozstrzygnięcia tego Sądu była wysokość emerytury ubezpieczonego, zatem oznaczenie przedmiotu sporu w wyroku, jako „o prawo do emerytury”, należało uznać za oczywistą niedokładność, co Sąd odwoławczy sprostował, oznaczając przedmiot sporu w rubrum zaskarżonego wyroku.

Z wniosku i odwołania wynika, iż ubezpieczony domaga się przeliczenia świadczenia na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy emerytalnej z uwagi na kontynuowanie opłacania składek do dnia 31 grudnia 2012r. Konsekwentnie zatem należało przyjąć, iż przedmiotem sporu jest wysokość emerytury ubezpieczonego (przyznanej na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej) od miesiąca złożenia wniosku, tj. od 25 lipca 2013r. (art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej). Ponieważ ponowne ustalenie wysokości świadczenia (art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej) nie mogło być przedmiotem wyrokowania w sprawie przed Sądem I instancji, nie może być również przedmiotem oceny i rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego w konsekwencji zarzutów apelacyjnych.

Spór sprowadzał się do wykładni i zastosowania przepisu art. 55 ustawy emerytalnej. W myśl tego przepisu, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Prawidłowo Sąd I instancji zważył, iż przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku (na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej) nie stanowi przeszkody do przeliczenia świadczenia emerytalnego - przyznanego następnie tej samej osobie w związku z osiągnięciem przez nią powszechnego wieku emerytalnego - na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej. Wątpliwości interpretacyjne w tym zakresie wyjaśniła uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013r., II UZP 4/13, powołana przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Powyższe stanowisko, utrwalone w kolejnych orzeczeniach (wyroki SN z dnia: 19 marca 2014r., I UK 345/13, Lex nr 1455228, z dnia 18 września 2014r., I UK 27/14, z dnia 4 września 2013r., II UK 23/13, (OSNP 2014 Nr 6, poz. 85, z dnia 7 listopada 2013r., II UK 143/13 niepubl.), Sąd Apelacyjny w pełni podziela.

Co więcej - Sąd Apelacyjny zgadza się z argumentacją przedstawioną w uzasadnieniu powołanej uchwały Sądu Najwyższego, sygn. II UZP 4/13, w szczególności zaś z tym, że skoro dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, niezbędne byłoby zaznaczenie w art. 55 ustawy emerytalnej, iż wyliczenie emerytury na podstawie tego przepisu możliwe byłoby tylko wówczas, gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (łączy się z nabyciem statusu emeryta). Brak takiego zaznaczenia wyklucza wnioskowanie, iż w przepisie art. 55 chodzi o wniosek o emeryturę złożony po raz pierwszy.

Jednak wykładnia art. 55 ustawy emerytalnej zaprezentowana przez Sąd Okręgowy była nieprawidłowa i nie mogła uzasadniać odmowy przeliczenia świadczenia.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 4 września 2013r., II UK 23/13, (OSNP 2014 Nr 6, poz. 85), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „ustalenie i wyliczenie przez skarżący organ emerytury „w najkorzystniejszym wariantcie” prawomocną decyzją emerytalną, której osoba uprawniona nie zaskarżyła do sądu ubezpieczeń społecznych, nie może prowadzić do definitywnej, dożywotniej „utruty” prawa do ponownego zweryfikowania wysokości należnego świadczenia emerytalnego w wysokości zgodnej z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa ubezpieczeń społecznych

i zasadą przysługiwania najkorzystniejszego świadczenia, którym - co do zasady - jest emerytura ustalona i wyliczona w jej najwyższej wysokości. Emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym (wadliwie)

na podstawie dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach) nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury „kapitałowej” (art. 26 w związku z art. 55 tej ustawy), jeżeli kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz gdy z wnioskiem o przyznanie tej emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008r.”. Z motywów tego orzeczenia wynika, że także emeryt, który po ustaleniu i pobraniu emerytury był osobą czynną zawodowo i z tego tytułu kontynuował obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zachował status ubezpieczonego spełniającego warunki do uzyskania najkorzystniejszego wymiaru należnego mu świadczenia emerytalnego, w tym do jego obliczenia metodą „kapitałową”, jeżeli emerytura obliczona według nowych zasad na podstawie art. 26, jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej, o ile spełnił warunki wymagane w art. 55 tej ustawy, w tym złożył wniosek emerytalny po dniu 31 grudnia 2008r. To stanowisko zostało sformułowane wobec emeryta, który pobierał emeryturę przyznaną i obliczoną wadliwie, niezgodnie z wnioskiem o jej przyznanie

„w najkorzystniejszym wariantcie”. W takim wypadku emeryt - w ocenie Sądu Najwyższego - nie utracił prawa do obliczenia korzystniejszej wysokości emerytury

na podstawie art. 26, jeżeli kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, skoro już w pierwszym wniosku o emeryturę, złożonym po dniu 31 grudnia 2008r., domagał się jej przyznania „w najkorzystniejszym wariantcie”, obejmującym obliczenie

na podstawie art. 55 ustawy.

Natomiast w wyroku z dnia 7 listopada 2013r., II UK 143/13 (niepubl.),

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 55 ustawy emerytalnej, umożliwiając ubezpieczonemu urodzonym przed 1 stycznia 1949r. wyliczenie emerytury uzyskanej po ukończeniu wieku powszechnego, według art. 26, „zrównuje” w pewnym sensie sytuację osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949r. z sytuacją osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., które - jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej - mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny, złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, wyliczanej według art. 24 ustawy. W konsekwencji

Sąd Najwyższy przyjął, że jeżeli istnieje możliwość obliczenia emerytury przysługującej ubezpieczonemu na podstawie art. 27 (urodzonemu przed dniem

1 stycznia 1949r.), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe

po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008r., organ rentowy jest zobowiązany obliczyć należne mu świadczenie emerytalne zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53), jak i według nowych zasad (art. 26 w związku z art. 55), a następnie przyznać mu emeryturę w wyższej wysokości (art. 55 w związku z art. 100 ust. 1 ustawy). Według stanowiska Sądu Najwyższego, zaprezentowanego w powołanym orzeczeniu, nie jest zatem możliwa utrata uprawnienia do zweryfikowania wysokości długoterminowych świadczeń emerytalnych ustalonych w deklaratoryjnych decyzjach emerytalnych, więc emerytura może być wyliczona równolegle według zasad ustalonych w art. 53 w związku z art. 27 i według nowych zasad wynikających z art. 26 w związku z art. 55.

Ubezpieczony po osiągnięciu wieku 65 lat kontynuował ubezpieczenia społeczne i dlatego może skorzystać z możliwości obliczenia emerytury na podstawie kapitału składkowego, tj. w oparciu o art. 55 ustawy emerytalnej (vide: wyrok SN

z dnia 29 stycznia 2014r., I UK 411/13). I nie jest to jego szczególny przywilej,

lecz zwykle uprawnienie do emerytury pochodnej od składek, czyli w takim reżimie, jak dla urodzonych po 31 grudnia 1948r.

W świetle powyższego, nieuprawnione i nieznaające oparcia w brzmieniu przepisu art. 55 ustawy emerytalnej, jak również wykładni celowościowej, jest stanowisko Sądu I instancji, iż warunkiem ustalenia wysokości emerytury

na podstawie powołanego przepisu jest kontynuowanie - nieprzerwane pozostawanie w ubezpieczeniu - aż do dnia złożenia wniosku o emeryturę, na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, włącznie. W przypadku ubezpieczonego, prawo do przeliczenia wyłączone byłoby przy takiej interpretacji tylko dlatego, iż w dniu poprzedzającym złożenie wniosku rozwiązał stosunek pracy, mimo, iż od osiągnięcia wieku emerytalnego do tego dnia pozostawał w ubezpieczeniu i opłacał składki.

Reasumując, skoro ubezpieczony, który spełnił warunki do nabycia emerytury na podstawie art. 27, po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego tym przepisem, kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, z wnioskiem o przyznanie tej emerytury wystąpił po 31 grudnia 2008r., to ma prawo do wyliczenia, czy emerytura obliczona na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej jest wyższa, niż dotychczasowa.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko apelującego, iż spełnił on przesłanki z art. 55 ustawy emerytalnej uprawniające do przeliczenia wysokości emerytury zgodnie z art. 26 tej ustawy i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

/-/SSA Maria Małek-Bujak /-/SSA Jolanta Ansion /-/SSO del. Maria Pierzycka-Pająk

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR